

Stručni rad

INDIVIDUALIZIRANI OBRAZOVNI PROGRAM JEDINICE DOMA ANTONA SKALE MARIBOR

Natalija Ekart Misleta

Center Gustava Šiliha Maribor, enota Dom Antona Skale Maribor,

Slovenija

Sažetak

Individualizirani program je zakonom propisan dokument koji za svako dijete, učenika ili studenta s posebnim potrebama izrađuje strukovna skupina. Zakonom je propisano da je odgojno-obrazovna ustanova dužna izraditi individualizirani program za dijete u roku od 30 dana od pravomoćnosti rješenja. mladi s posebnim potrebama. Stručnu skupinu za izradu IP-a imenuje voditelj VIZ-a, a čine je stručni djelatnici koji će sudjelovati u provedbi odgojno-obrazovnog programa za djecu s posebnim potrebama. Format IP-a nije propisan, ali su propisani elementi koje IP mora sadržavati [1].

U praksi je individualizirani program može formalnost, koja služi samo dovoljno zakonskih zahtjeva, može pa je živ dokument, koji je podložen za dobro i učinkovito djelo prema djeci s posebnim potrebama [1].

Ključne riječi: Individualizirani program, pravo, djeca s posebnim potrebama, studenti s posebnim potrebama, stručno povjerenstvo.

1. UVOD

"Nema čovjeka, koliko god on bio drugačiji,
kako ne bi bilo tako nešto na njemu (u njemu).
posebna i vrijedna, da ni sama ne bih htjela biti takva,
da se i sam ne bih inspirirao njime,
kako takva osobina ne bi i mene obogatila".
(M. Resman)

Zakonska regulativa u području odgoja i obrazovanja omogućava djeci s posebnim potrebama u osnovnoj školi jednake mogućnosti za razvoj vještina i sposobnosti. Sukladno promijenjenom konceptu, djeca/mladi su uključeni u različite obrazovne programe. Metode, oblike, sadržaje i ciljeve rada te druge potrebne prilagodbe prilagođavamo svakom pojedincu ponaosob, prema njegovim specifičnim karakteristikama i potrebama, u školskom, obrazovnom i zdravstvenom području. Sve to zapisujemo u takozvani "individualizirani program" koji predstavlja temelj treninga svakog pojedinca. Pri ulasku u osnovnu školu nastojimo na temelju stručnih ispita, dokumentacije i razgovora s roditeljima dobiti što više informacija koje će nam biti korisne za planiranje programa. Provedbu individualiziranog programa provjeravamo kontinuirano te ga mijenjamo i nadopunjujemo ovisno o okolnostima i potrebama.

2. O MISIJI DOMA ANTON SKALE MARIBOR

Jedinica Doma Antona Skala Maribor obavlja javnu službu u području odgoja i obrazovanja i pomoći u obrazovanju djece/adolescenta s teškoćama u razvoju. Nudi toplo, sigurno i strukturirano okruženje, specijalni rehabilitacijski tretman, smještaj i cjelodnevnu skrb, medicinsku skrb, obrazovnu podršku, savjetovanje i aktivnosti koje pomažu djeci u njihovom razvoju. Nedostaci u pojedinim područjima funkcioniranja djeteta/adolescenta kompenziraju se preostalim jačim područjima, čime se utječe na učinkovitije i konstruktivnije funkcioniranje u svim područjima rada i života.

2.1 Teorijska polazišta

Integracija djece s posebnim potrebama pred odgajatelje postavlja brojne probleme ili pitanja. Neki odgajatelji se boje prihvatiti djecu s posebnim potrebama, barem smatraju

da nemaju dovoljno znanja i iskustva. Smatraju da rad s njima zahtijeva veću odgovornost, veći psihički napor, više vremena te da će im nedostajati vremena za druge [4]. To znači i veći pritisak, kontrolu, sastanke za nastavnike... Djeca s posebnim potrebama zahtijevaju individualna rješenja [5] i individualizirani program.

2.2 Što je individualizirani program?

Individualizirani program primjereniji je oblik obrazovanja djece i adolescenata s posebnim potrebama u procesu VIZ [2]. [3] kaže da se individualizirani programi, prema kojima planiramo put integracije/inkluzije djeteta, pišu ne samo za učenike s posebnim potrebama, već i za sve ostale – za odjel i školu u kojoj se program provodi.

2.3 Ciljevi:

- optimalan razvoj djece i adolescenata s posebnim potrebama;
- bolja komunikacija; veća odgovornost;
- izravnije i manje neizravno planiranje;
- primjerenije sadržajno i metodičko vođenje i upravljanje;
- smanjenje anksioznosti;
- racionalizacija;
- intenziviranje i kreativnost;
- veća uključenost roditelja.

2.4 Uloga i važnost individualiziranog programa:

- je most i ključ individualizacije;
- najviše je dostignuće suvremene metodologije;
- predstavlja integraciju i konkretizaciju;
- temelji se na sposobnostima i interesima djeteta/adolescenta;
- zahtijeva aktivaciju i kreativnost djeteta /adolescenta i učitelja/;
- pravi sadržaj; načini i sredstva;
- puno motiviraniji i kreativniji učenik i učitelj;
- pomaže u razvoju samostalnosti djeteta/adolescenta;
- bolja dijagnostika i planiranje;
- radna skupina dijeli zadatke;
- omogućuje veću racionalizaciju, intenziviranje i individualizaciju;
- omogućuje primjereniji odgoj i obrazovanje (VIZ);

- temelj je za uvođenje sadržajnih i organizacijskih promjena;
- međutim, ne možemo riješiti sve probleme današnjeg VIZ-a.

2.5 Uvjeti za izradu individualiziranih programa (IP):

- pozitivan stav prema IP-u;
- praktični rad s djetetom/adolescentom s posebnim potrebama (PP);
- temeljite teorijske i praktične vještine;
- veća sloboda i kreativnost djeteta/adolescenta, učitelja/odgajatelja,
- osnovni prostor, materijalni i financijski uvjeti;
- manji broj djece/tinejdžera u razredu;
- veća pomoć učitelju razredne nastave;
- uključivanje roditelja; – timski rad;
- promijenjena koncepcija škole u smjeru razvojno individualizacijske koncepcije;
- donesena zakonska regulativa vezana uz razvoj individualizacije i intelektualnog vlasništva;
- odgovarajuće kvalificirani nastavnici, stručnjaci i konzultanti.

2.6 Proces izrade individualiziranog programa:

- formiranje pozitivnih stavova i vrednovanje IP u VIZ-u;
- IP prezentacija stručnom skupu i roditeljima;
- osposobljavanje stručnjaka; – otkrivanje djece/adolescenata s PP;
- dogovor s roditeljima djeteta/adolescenta s PP kojem je potrebna IP i njihova suradnja;
- procjena okoline i područja djeteta/adolescenta - svaki stručnjak koji radi s djetetom/adolescentom za ona područja koja se mogu procijeniti i planirati prema aktivnostima koje se provode s djetetom/adolescentom;
- globalno i sveobuhvatno vrednovanje – sadržaj i osnovnu dimenziju IP-a provodi škola;
- ovjera godišnjeg IP za dijete/mladu;
- podjela poslova, obveza i odgovornosti; određivanje datuma i trajanja ročišta;
- IP provedba, stalna i završna evaluacija;
- izrada IP-a za sljedeću školsku godinu.

2.7 Članovi radne skupine-tima

Članovi tima su razrednik, roditelji, ravnatelj, specijalni pedagog-defektolog, inkluzivni pedagog, psiholog, socijalni radnik, pedagog, razrednik/predmetni nastavnik, odgajatelj, skrbnik-njegovatelj, učenik, mladi.

2.8 IP komponente IP

Komponente su ime i prezime djeteta/mladeži; podaci o rođenju; razred/skupina; mjesto stanovanja (adresa); datum rođenja; IP proizvođači; Datum potvrde IP-a; globalna procjena okoline djeteta/adolescenta i njezina funkcioniranja. IP u pravilu radimo jednu školsku godinu, određujemo datum provjere i vrednovanja IP (npr. na kraju školske godine). Dajemo i prijedloge za sljedeću školsku godinu.

2.9 Prilagodbe

Njih utvrđujemo samo na temelju vrste i razine nedostataka, prepreka ili smetnji. Ove prilagodbe su u nekoliko potrebnih smjerova:

1. Organizacija nastave - prilagodba prostora za svaku vrstu invaliditeta (za slijepe i slabovidne, gluhe i nagluhe, slabo pokretne...).
2. Način provjeravanja i ocjenjivanja - (postići jednak standard znanja kao i ostali učenici, uz odgovarajuću prilagodbu individualnim smetnjama ili preprekama, imati produženo vrijeme za pismeni ispit, pismeni ili usmeni ispit, razmjenu zadataka s ravnopravnim osobama, greške nastale zbog poremećaja ili prepreke isključene su iz provjere znanja, višestruke provjere znanja, najavljene, u manjim grupama, korištenje tehničkih pomagala,...)
3. Napredak i vrijeme nastave - više vremena za čitanje i pisanje, potrebno je više vremena za razumijevanje, primanje i obradu informacija, kraći sati,...)

2.10 Kratki savjeti

1. Potrebno je pridržavati se metodičkih didaktičkih uputa o davanju stvari za pojedine smetnje ili zapreke.
2. Potreban je rad s roditeljima, komunikacija učitelja, roditelja i učenika s posebnim potrebama.
3. Potrebne dodatne vještine nastavnika.
4. Dodatna stručna pomoć nadležnih institucija.
5. Posjećivanje stručnih ustanova u svrhu hospitalizacije i savjetovanja.
6. Nabaviti stručnu literaturu.

3. ZAKLJUČAK

„Krenite hrabro!

Sva umjetnost je u prolasku kroz vrata,
koje možeš otvoriti i ne iscrpljivati se u bespomoćnim pokušajima prolaska kroz vrata,
koje ne možete otvoriti“. (Kurt Lewin)

Lewinove riječi vrijede i za odgojitelje i sve one stručnjake koji se bave djecom s posebnim potrebama. Sve dok postoje strahovi i otpori, također i zbog neznanja, teško je vidjeti prava vrata. Tek kada se suočite sa svojim strahovima, vrata vam se otvaraju.

SLIKA: TIJEKOM RADNOG RADA (foto: autor)

4. LITERATURA

- [1] *Individualzan program*. Pridobljeno: 10. 3. 2026 s <https://www.csgm-avtizem.si/druzbenaskrb-za-osebe-z-avtizmom/individualizirani-program/>.
- [2] Kolenc I.: Priporočila za delo z integriranim vedenjsko in osebnostno motenim učencem, dijakom, prispevki za seminar, ZRSŠ, Ljubljana, 2005.
- [3] Resman M.: Integracija, inkluzija v vrtcu, osnovni in srednji šoli, prispevki za posvet, Zveza društev pedagoških delavcev, Nova Gorica, 2002.
- [4] Schmidt M.: Zaznavanje integracije z vidika učencev, Pedagoška obzorja, št. 3/4, str.143-150, 2000.
- [5] Takala M.: Special Education and the Integration of Special Children in Finland, V. Hytonen, 1999.

PRILOG:**INDIVIDUALIZIRANO EDUKATIVNI PROGRAM****ZA DIJETE:** _____**SADRŽAJ PROGRAMA:****1.) SVEOBUHVAATNA PROCJENA ČIMBENIKA KOD KUĆE, ŠKOLE I KUĆE****2.) FUNKCIONALNA I SIMPTOMATSKA PROCJENA****2.1. KOGNITIVNO PODRUČJE RAZVOJA:**

2.1.1. Percepcija (vidna, slušna, vizualna slušna asocijacija, usporedba, diskriminacija, pamćenje)

2.1.2. Motoričke sposobnosti (grube, fine, koordinacija, ravnoteža)

2.1.3. Orijentacija (na sebi, u prostoru, u vremenu, u okolini)

2.1.4. Govor i jezik (razumijevanje, vokabular, verbalno izražavanje, artikulacija, opisivanje, kazivanje, odgovaranje)

2.2. OSOBNI RAZVOJ:

2.2.1. Osjećaj

2.2.2. Slika o sebi

2.2.3. Ponašanje

2.2.4. Interesi djeteta

2.3. NEOVISNOSTI I NAVIKE

2.3.1. Hranjenje

2.3.2. Oblačenje

2.3.3. Komunikacija

2.3.4. Učenje

2.3.5. Osobna higijena

3.) CJELOVITA PROCJENA RAZVOJA DJETETA**4.) PRIJEDLOZI ZA POMOĆ I LIJEČENJE****5.) CILJEVI POMOĆI I LIJEČENJA****6.) OCJENA I PRIJEDLOZI ZA BUDUĆNOST**